

**SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ**

29

BAHAR 2010

**SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ**

- Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (SÜİFD), **hakemli** bir dergi olup, yılda iki defa (Bahar/Güz) yayınlanır.
- Dergide telif, tercüme, makale, araştırma notu, tebliğ ve konferans metinleri, kongre, sempozyum, panel vb. tanıtımları, kitap, tez değerlendirmeleri, literatür incelemeleri, sadeleştirmeler, bilimsel röportajlar, çağdaş ve geçmiş ilim adamlarıyla ilgili tanıtımlar vb. yazılar yayımlanır.
- SÜİFD, tüm araştırmacılara açıktır. Bilimsel ölçütlere ve yayın ilkelerine uygun her çalışma dergide yayımlanabilir.
- Yayımlanacak yazılar 12 punto Times 1,5 satır aralığı standardında (resim, şekil, harita vb. ekler dahil) 30 sayfa (A4) geçmemelidir. Bir yazarın aynı sayıda toplam sayfa sayısı 30'u geçmeyecek şekilde en fazla 2 makalesi yayımlanabilir. Hakemli çalışmaların dışındaki (tanıtımlar, bilimsel röportajlar, biyografiler vb.) buna dahil değildir.
- Makalelerin 100–150 kelime arası özeti ve bu özeti iki dilde (Arapça ve bir Batı dilinde) çevirisi; yabancı dilde yazılan makalelerin ise Türkçe ile Arapça çevirisi verilir. Arapça bir makalenin Türkçe ve herhangi bir Batı dilinde özeti verilmelidir. Makale başlığının ise İngilizce çevirisi yapılır. Makalelerin sonuna mutlaka Kaynakça eklenmelidir.
- Yazılar (tercümeler orijinal metinleriyle birlikte) üç nüsha halinde editöre teslim edilir. Bunlardan ikisinde yazarı tanıtan isim ve akademik unvan yer almaz.
- Makaleler en az iki hakemin incelemesinden geçtikten sonra yayımlanır.
- Yazıların bilimsel, hukukî ve dil yönünden sorumluluğu yazarlarına aittir.
- Yayımlanmayan yazılar iade edilmez.
- Her sayının hakemleri o sayıda belirtilir.
- Dergide yayınlanan tüm makalelere fakültemizin web sitesinden ulaşabilirsiniz.

S.Ü. İlahiyat Fakültesi Adına Sahibi

Prof. Dr. Ahmet Önkal

Editör

Prof. Dr. Mehmet Bayyigit

Yayın Yürütme Kurulu

Prof. Dr. A.Turan Yüksel,
Prof. Dr. Ahmet Yaman,
Prof. Dr. M. Bahaüddin Varol,
Doç. Dr. Ahmet Çaycı,
Doç. Dr. Abdülkerim Bahadır,
Doç. Dr. Seyit Bahçıvan,
Doç. Dr. Muhiddin Okumuşlar,
Doç. Dr. Dr. Fikret Karapınar,
Yard. Doç. Dr. Huriye Martı,
Yard. Doç. Dr. Lütfi Cengiz,
Yard. Doç. Dr. Doğan Kaplan,
Arş. Gör. Dr. Mehmet Harmancı,
Arş. Gör. Necmeddin Güney.

Danışmanlar Kurulu

Prof. Dr. Ünver Günay (Erciyes Üniversitesi),
Prof. Dr. Mustafa Fayda (Marmara Üniversitesi),
Prof. Dr. Bilal Kuşpınar (Mc. Gill University),
Prof. Dr. İsmail Hakkı Ünal (Ankara Üniversitesi),
Dr. İbrahim Kalın (Colloge of The Holy Cross, İSAM),
Prof. Dr. Ahmet Önkal, Prof. Dr. Hüsametdin Erdem,
Prof. Dr. Bilal Saklan Prof. Dr. Mustafa Tavukçuoğlu,
Prof. Dr. Orhan Çeker, Prof. Dr. Yusuf Işıcık,
Prof. Dr. Süleyman Toprak, Prof. Dr. Tacettin Uzun,
Prof. Dr. Mehmet Bayyigit, Prof. Dr. Ahmet Yılmaz,
Prof. Dr. Fevzi Günüş, Prof. Dr. Dilaver Gürer,
Prof. Dr. A.Saim Antan, Prof. Dr. İsmail Hakkı Atçeken,
Prof. Dr. Naim Şahin, Prof. Dr. Bayram Dalkılıç,
Doç. Dr. İsmail Taş, Doç. Dr. Seyit Bahçıvan,
Doç. Dr. Abdülkerim Bahadır

İletişim Adresi

Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
42090 Meram/KONYA
Tel-Fax: 0332.323 82 50-51 / 323 82 54
e-posta: ilahiyatdergisi@selcuk.edu.tr
http://www.ilahiyat.selcuk.edu.tr
ISSN: 1300 – 5057

baskı: sebat ofset matbaacılık 0 332 342 01 53

YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE TÜRKÇESİ ÖĞRENİMİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

Serdar DERMAN

Arş.Gör.Dr. Selçuk Üniversitesi
Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi
Bölümü,

GİRİŞ

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin dağılmasının ardından bağımsızlığını kazanan Türk cumhuriyetleri ve değişik ülkelerin sınırları içerisinde yaşayan Türk ve akraba topluluklar ile Türkiye Cumhuriyeti arasında dostluk ve kardeşlik bağlarının güçlendirilmesi, kültür birliğinin sağlanması amaçlarıyla Türk dünyası olarak adlandırdığımız değişik coğrafi bölgelerden Türkiye'ye yükseköğrenim görmek üzere öğrenciler gelmektedir. Ana dilleri farklı ya da Türkçenin farklı lehçelerinden olan bu öğrencilere Türkiye Türkçesini öğretmek amacıyla üniversitelerde Türkçe öğretimi programları uygulanmaktadır. Bu programlar neticesinde ilgili mevzuatın belirlediği seviyede not alan öğrenciler Türkiye'deki üniversitelerin farklı bölümlerinde öğrenimlerine devam etmekte, belirlenen seviyenin altında not alan öğrenciler ise ülkelerine geri gönderilmektedirler. Bu durum hazırlık sınıfındaki öğrencilerin sınav öncesindeki kaygılarını arttırmakta, ülkelerindeki insanlar nezdinde Türkiye'ye karşı olumsuz bir bakış açısının ortaya çıkmasına neden olmakta, ayrıca Türkiye Cumhuriyetinin bu öğrencilerin yetiştirilmeleri için sarf ettiği emek ve para unsurunun heba olmasına yol açmaktadır. Bu durum ülkemize gelen misafir öğrencilere hazırlık programlarında verilmekte olan öğretimin önemini daha da arttırmaktadır.

Dil öğretiminde okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerilerinin öğrencilere kazandırılması asıl hedeftir. Bu becerilerin sağlıklı bir şekilde ölçülebilmesi için de uygun soru türlerinin seçilmesi gerekmektedir¹. Türk cumhuriyetlerinden ve topluluklarından ülkemize yükseköğrenim görmek için gelen öğrencilerin hazırlık eğitimlerinden sonra girecekleri sınavlarda, öğrencilerin Türkiye Türkçesini kullanma becerilerine yönelik soruların yer alması ilkesi benimsenmiştir. Ancak günümüzde uygulanan TCS ve benzeri sınavlarda öğrencilerin Türkçeyi kullanma becerilerinin hangi seviyede olduğunu ölçebilecek nitelikteki sorulardan ziyade ülkemizde çeşitli öğretim basamaklarının sonunda merkezî olarak uygulanan OKS ve ÖSS sınavlarındaki soru tipleri kullanılmaktadır. Test tekniğine dayalı bu sınavların öğrencilerin dil becerilerini, dili kullanma düzeylerini, dille ilgili bilgilerini

¹ Öz, Nurdane, "Dört Temel Beceri Ölçmede Kullanılabilecek Soru Türleri", 5. *Dünyada Türkçe Öğrenimi Sempozyumu Bildirileri*, Side 2002, ss. 66–70.

istenilen niteliklere göre ne derecede ölçebildiği de bir tartışma konusudur. Bu sınav sistemi ile ilgili en yaygın eleştiri, bu sınavlara katılan öğrencilerin temel becerileri ve bilgilerinin yanında sınava tabi tutulacakları alanla ilgili sınav sistemini de iyi bilmeleri gibi bir zorunluluğun olmasıdır. Benzer bir şekilde yabancı uyruklu öğrencilerin de Türkiye Türkçesiyle birlikte yanında test tekniği ve soru tarzını da bilmeleri gerekmektedir. Bu zorunluluk sebebiyle yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenim süreleri boyunca ihtiyaç duyacakları anlama ve anlatım becerileri yeterli düzeyde derinleştirilememekte ve sınava yönelik bir hazırlık programı uygulanmaktadır. Türkçe hazırlık sınıfından sonra öğrenim gördükleri lisans programlarında karşılaştıkları en büyük sorun akademik kaynakları yeterince anlayamamaları, ders ortamında ya da sınavlarda kendilerini yazılı ve sözlü olarak Türkiye Türkçesiyle yeterince ifade edememeleridir.

Türk dünyası olarak tabir ettiğimiz coğrafyadan ülkemize gelen öğrenciler, Türkiye Türkçesini öğrenmeye çalışırken alfabe farklılıklarından, fonetik ve morfolojik farklılıklara kadar bir dizi güçlüğü aşmak zorunda kalmaktadırlar. Bu yükümlülüklerin en önemlilerinden biri de öğrencilerin uyum problemleridir. Bu problemin daha kolay çözülebilmesi için Millî Eğitim Bakanlığı, 1993 yılında öğrenci problemleri komisyonu oluşturmuş ve Türk cumhuriyetlerinden gelen öğrencilere yönelik olarak bir dizi karar almış ve bu kararları rapor hâlinde ilgili mercilere sunmuştur. Aradan yaklaşık olarak 14 yıl geçmesine rağmen komisyon raporunda yer alan bazı hususların tam olarak uygulanmadığı görülmektedir. Örneğin bu raporda yer alan “ülkemize getirilecek öğrencilerin gelmeden önce kendi ülkelerinde uyum kurslarına ve dil eğitimine alınmaları, bu kurslarda Türkiye’deki eğitim sistemi, okul-yurt ve pansiyonlar vb. hakkındaki bilgi verilmesi”² önerisi öğrencilerin uyum problemlerinin çözülmesinde etkili olabilecek bir düşüncedir. Ama bu prensibin günümüzde istenilen ölçülerde hayata geçirilemediği görülmektedir.

Bütün olumsuzluklara rağmen Türk dünyasından ülkemize gelen öğrencilerin özellikle kültür ve hayat tarzı noktasında bizlere çok kısa bir sürede uyum sağladıkları bilinmektedir. Farklı lehçe ve şiveler de olsa aynı dili konuşuyor olmamız, özellikle ortak kelime, atasözleri ve deyimleri kullanmamız kısacası aynı kültür ve tarihî geçmişe sahip olmamız şüphesiz Türk toplulukları arasındaki kaynaşma sürecini hızlandırmaktadır. Öte yandan ülkemize farklı bölgelerden gelen bu öğrencilerin bizlerden, Türkiye Türklerinden farklı şivelerle okuyup yazmaları, konuşmaları bir dizi sıkıntıyı da beraberinde getirmektedir. Gerek siyasi gerekse coğrafi etkenler sebebiyle farklı mecralarda gelişimini sürdüren Türk lehçe ve şivelerinin diğer dillerden ayrı ayrı etkilenecek kelime ithal etmesi de Türk toplu-

² Komisyon, Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri ve Türk Toplulukları Arasında Yapılan Anlaşmalar, İlişkiler ve Faaliyetler I, MEB, Ankara 1993, s. 139.

lukları arasındaki dil ayrışmasının başlıca sebebidir. Şivelerimiz arasındaki bu farklılıklardan kaynaklanan problemler üzerinde durulmaya çalışılmış, her fırsatta kullandığımız dilin içyapısındaki farklılıklardan kaynaklanan bu mesele akademik düzeyde de ele alınmaya çalışılmıştır. Erol Barın'ın "Gramerî Türkçe Olan Topluluklara Türkiye Türkçesinin Öğretimi" adlı doktora tezi bu nitelikte değerli bir çalışmadır.³ Bu çalışmada Özbekçe, Türkmençe gibi şivelerdeki fonetik ve morfolojik farklılıkların Türkiye Türkçesi öğrenen öğrencilerde hangi tür hataların yapılmasına sebep olduğu uygulamalardan elde edilen örneklerle ortaya konulmuş ve bu hataların en aza indirilmesine yönelik çözüm önerilerinde bulunulmuştur. Bu durum benzeri çalışmalarda da ele alındığı için⁴ biz farklı gramer yapılarından kaynaklanan sorunlar üzerinde durmak yerine ülkemize gelen bu öğrencilerin öğrenimlerini sürdürebilmeleri için başarılı olmaları gereken sınavlar hakkındaki düşüncelerini, öğrencilerin hazırlık sınıflarında dâhil oldukları dil öğrenim sürecini nasıl değerlendirdiklerini, sosyal ve kültürel uyumla ilgili yargılarını belirlemeye çalışacağız.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilerin, öğretim ortamı, öğretim süreci, uyum süreci, aldıkları eğitimin niteliği ile ilgili görüşlerini almak; dil öğretimiyle ilgili sorunları belirlemek; belirlenen sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmaktır.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni, 2006–2007 yıllarında Selçuk Üniversitesinde öğrenim gören Türkiye dışından gelmiş Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerden oluşmaktadır.

Çalışmada gerek duyulan bilgilerin toplanması için tüm evrene ulaşma gücüne göz önüne alınarak, "küme örnekleme" yaklaşımı ile örneklem alma yoluna gidilmiştir. Bu yaklaşım gereğince çalışmanın evreni, Selçuk Üniversitesinde öğrenim gören Türkiye dışından gelmiş yabancı uyruklu öğrencilerdir. Bu öğrenciler arasından Türkiye Diyanet Vakfı Konya Erkek Öğrenci Yurdunda kalan 58 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir.

³Bkz. Bann, Erol, *Gramerî Türkçe Olan Topluluklara Türkiye Türkçesinin Öğretimi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 1998.

⁴ Bkz. Kıvrıkcık, Şefik Yücel, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri*, İzmir 2001, ss. 94–99; Musaoğlu, Mehman, "Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisinin Yeri ve Fiiin İncelenme Yöntemleri", *Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri*, İzmir 2001, ss. 62–68.

Araştırmanın Modeli

Araştırma, yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili olarak Selçuk Üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin öğretim süreçleri ve ülkemize uyum süreçleriyle ilgili durum tespitine yönelik bir çalışmadır. Tarama modeli var olan bir durumun aynen resmedilmesini esas alır⁵. Çalışma, tarama modeli betimsel bir çalışmadır⁶.

Verilerin Toplanması

Çalışma için gerekli olan verilerin toplanmasında Türkiye dışından gelmiş Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilere yönelik Türkiye Türkçesi öğreniminde karşılaştıkları sorunlar ve bu öğrenimlerinin niteliğini belirlemek için geliştirilen anket kullanılmıştır. Anketin geliştirilmesinde ilk olarak, Türkiye dışından gelmiş Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenirken karşılaşılabilecekleri durumlar ile Türkiye'ye uyum süreçlerinde karşılaşılabilecekleri durumlar belirlenmiştir. Bu durumlar, Türkiye Türkçesi öğrenirken ve Türkiye'ye uyum sağlama sürecinde karşılaştıkları durumları belirlemeye yönelik önermelere dönüştürülmüştür. Bu önerme maddeleri temel alınarak taslak hazırlanmıştır. Hazırlanan anket, alanında uzman beş öğretim üyesinin incelemesine sunulmuştur. Bu incelemeler sonucunda uzman öğretim üyelerinin görüşleri doğrultusunda taslak ankette bazı değişiklikler yapılarak anket yeniden düzenlenmiştir. Araştırmaya kaynak olan bu anket toplam 40 sorudan meydana gelmektedir. Bu soruların 8'i öğrencilerin sınavlar hakkındaki düşüncelerini, 16'sı öğrencilerin hazırlık sınıfı düzeyindeki öğrenim sürecinin genel özelliklerini ve düzeyini, 14'ü öğrencilerin kültürel alışverişlerini ve uyum süreçlerini, 1'i öğrencilerin kendilerine sunulan burs imkânlarını yeterli bulup bulmadığını, 1'i de öğrencilerin genel olarak Türkiye'deki öğrenim süreçlerini olumlu değerlendirip değerlendirmediklerine yönelik sorulardır.

Verilerin Çözülmesi

Geliştirilen anket yardımıyla toplanan verilerin çözülmesi için öğrencilerce doldurulan 64 anket formu tek tek incelenmiş, yanlış ya da eksik doldurulan 6 anket elenerek değerlendirme dışı bırakılmıştır. İstenilen şekilde doldurulan anketler numaralandırılmış ve tüm bilgiler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Toplanan verilerin çözülmesi MS Office Excel programı kullanılarak yapılmıştır. Çözümlemelerde sıklık (frekans) dağılımı ve yüzde kullanılmıştır.

⁵ Karasar, Niyazi, *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, Nobel Yayıncılık, Ankara 2009, s. 34.

⁶ Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2006, s. 79.

BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında, veri toplamaya yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanan anket verilerinden elde edilen tablolar yer almaktadır. İlk iki tabloda araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri yükseköğretim programlarına ve uyruklarına ilişkin sıklık ve yüzde değerleri verilmiştir. Diğer tablolarda ise araştırmaya katılan öğrencilerin sınavlara, öğrenim süreçlerine, Türkiye'ye uyum süreçlerine, kendilerine sunulan maddi imkânlarla ve Türkiye hakkındaki genel yargılarına ilişkin sıklık ve yüzde değerleri sunulmuştur.

Tablo 1. Türkiye'de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin okudukları bölümlere ait memnuniyet durumları

	<i>f</i>	%
Evet	40	69,0
Hayır	6	10,3
Biraz	12	20,7

Araştırmaya katılan 58 öğrencinin 40'ı öğrenim görmekte olduğu yükseköğretim programından memnun olduğunu ifade etmiştir. Bu sayı örneklemin % 69'una tekabül etmektedir. Öğrencilerin %20,7'sini oluşturan 12 öğrenci, öğrenim görmekte olduğu yükseköğretim programından biraz memnun olduğunu; örneklemin %10,3'ünü oluşturan 6 öğrenci ise öğrenim görmekte olduğu yükseköğretim programından memnun olmadığını belirtmiştir. Bu değerler öğrencilerin genel olarak öğrenim görmekte olduğu yükseköğretim programından memnun olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Türkiye'de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin uyrukları

	<i>f</i>	%
Afganistan	35	60,3
Moğolistan	3	5,2
Gürcistan	3	5,2
Azerbaycan	3	5,2
Kazakistan	6	10,3

Kırgızistan	1	1,7
Makedonya	2	3,4
Romanya	3	5,2
İran	1	1,7
Bosna-Hersek	1	1,7

Araştırmaya katılan ve Türkiye Diyanet Vakfı Konya Erkek Öğrenci Yurdu'nda kalan 58 öğrencinin 35'i Afganistan (%60,3), 3'ü Moğolistan (%5,2), 3'ü Gürcistan (%5,2), 3'ü Azerbaycan (%5,2), 6'sı Kazakistan (%10,3), 1'i Kırgızistan (%1,7), 2'si Makedonya (%3,4), 3'ü Romanya (%5,2), 1'i Bosna-Hersek (%1,7), 1'i İran (%1,7) uyrukludur. Ömекlemin büyük çoğunluğunu (%60,3) Afganistan'dan gelen öğrenciler oluşturmuştur.

Tablo 3. Türkiye'de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye'de hazırlık sınıfının sonunda girmeleri gereken sınavlara ilişkin düşünceleri

İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Türkiye'de öğrenim görebilmek için YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavlardan geçer not almanın gerekli olduğunu düşünüyorum.	10	17,2	13	22,4	3	5,2	18	31,0	14	24,1
2. YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavların bizim konuşma, yazma, dinleme, okuma gibi becerilerimizi yeterli derecede ölçtüğünü düşünüyorum.	8	13,8	10	17,2	6	10,3	26	44,8	8	13,8
3. Türkiye Türkçesini yeterli dere-	4	6,9	6	10,3	7	12,1	30	51,7	11	19,0

cede öğrendiğimi düşünüyorum										
4. YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavların zor ve gereksiz olduğunu düşünüyorum.	13	22,4	14	24,1	6	10,3	14	24,1	11	19,0
5. YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavlardan Türkiyeli öğrencilerin de düşük not alacaklarını düşünüyorum.	1	1,7	6	10,3	17	29,3	24	41,4	10	17,2
6. YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavlarda konuşma ve yazmaya yönelik soruların sorulması gerektiğine inanıyorum.	8	13,8	4	6,9	8	13,8	24	41,4	14	24,1
7. YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavlarda Türkiye Türkçesini bilmek yetmiyor, sınavdaki soruların özelliklerini bilmek de gerekiyor.	1	1,7	5	8,6	3	5,2	23	39,7	26	44,8

8. YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavlardaki geçme notunun yüksek olduğunu düşünüyorum.	4	6,9	12	20,7	6	10,3	19	32,8	17	29,3
---	---	-----	----	------	---	------	----	------	----	------

Türkiye'de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye'de hazırlık sınıfının sonunda girmeleri gereken sınavlara ilişkin düşüncelerine ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3'ü incelediğimizde, "Türkiye'de öğrenim görebilmek için YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavlardan geçer not almanın gerekli olduğunu düşünüyorum" ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerden 10 kişi (%17.2) kesinlikle katılmıyorum; 13 kişi (%22.4) katılmıyorum; 3 kişi (%5.2) kararsızım; 18 kişi (%31) katılıyorum; 14 kişi (%24.1) tamamen katılıyorum demmiştir. "YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavların bizim konuşma, yazma, dinleme, okuma gibi becerilerimizi yeterli derecede ölçtüğünü düşünüyorum" ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerden 8 kişi (%13.8) kesinlikle katılmıyorum; 10 kişi (%17.2) katılmıyorum; 6 kişi (%10.3) kararsızım; 26 kişi (%44.8) katılıyorum; 8 kişi (%13.8) tamamen katılıyorum demmiştir. "Türkiye Türkçesini yeterli derecede öğrendiğimi düşünüyorum" ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerden 4 kişi (%6.9) kesinlikle katılmıyorum; 6 kişi (%10.3) katılmıyorum; 7 kişi (%12.1) kararsızım; 30 kişi (%51.7) katılıyorum; 11 kişi (%19) tamamen katılıyorum demmiştir. "YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavların zor ve gereksiz olduğunu düşünüyorum" ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerden 13 kişi (%22.4) kesinlikle katılmıyorum; 14 kişi (%24.1) katılmıyorum; 6 kişi (%10.3) kararsızım; 14 kişi (%24.1) katılıyorum; 11 kişi (%19) tamamen katılıyorum demmiştir. "YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavlardan Türkiyeli öğrencilerin de düşük not alacaklarını düşünüyorum" ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerden 1 kişi (%1.7) kesinlikle katılmıyorum; 6 kişi (%10.3) katılmıyorum; 17 kişi (%29.3) kararsızım; 24 kişi (%41.4) katılıyorum; 10 kişi (%17.2) tamamen katılıyorum demmiştir. "YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavlarda konuşma ve yazmaya yönelik soruların sorulması gerektiğine inanıyorum" ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerden 8 kişi (%13.8) kesinlikle katılmıyorum; 4 kişi (%6.9) katılmıyorum; 8 kişi (%13.8) kararsızım; 24 kişi (%41.4) katılıyorum; 14 kişi (%24.1) tamamen katılıyorum demmiştir. "YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavlarda Türkiye Türkçesini bilmek yetmiyor, sınavdaki soruların özelliklerini bilmek de gerekiyor" ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerden 1 kişi (%1.7) kesinlikle katılmıyorum; 5 kişi (%8.6) katılmıyorum; 3 kişi (%5.2) kararsızım; 23 kişi (%39.7) katılıyorum; 26 kişi (%44.8) tamamen katılıyorum demmiştir. "YÖS, TCS, TÖMER gibi sınavlardaki geçme notunun yüksek olduğunu düşünüyorum" ifadesine araştırmaya katılan öğrencilerden 4 kişi (%6.9) kesinlikle katılmıyorum; 12 kişi (%20.7) katılmıyorum; 6 kişi (%10.3) kararsızım; 19 kişi (%32.8) katılıyorum; 17 kişi (%29.3) tamamen katılıyorum demmiştir.

Tablo 4. Türkiye'de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye'de hazırlık sınıflarındaki öğrenim süreçlerine ilişkin düşünceleri

İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Hazırlık sınıflarında Türkçe dil bilgisinin yeterli derecede öğretildiğini düşünüyorum.	3	5,1	8	13,8	6	10,3	27	46,6	14	24,1
2. Hazırlık sınıflarında öğretilen Türkçe dil bilgisi konularının birçoğunun gereksiz olduğunu düşünüyorum.	19	32,8	15	25,9	10	17,2	6	10,3	8	13,8
3. Türkiye Türkçesinin ses özelliklerini çok iyi öğrendiğimi ve Türkçe kelimelerin telaffuzunda sıkıntı yaşamadığımı düşünüyorum.	3	5,2	6	10,3	6	10,3	33	56,9	10	17,2
4. Türkiye Türkçesini konuşmanın ve bazı sesleri telaffuz etmenin zor olduğunu düşünüyorum.	6	10,3	16	27,6	11	19,0	20	34,5	5	8,6

5. Herhangi bir konu hakkında Türkiye Türkçesi ile anlatım bozukluğu yapmadan 3-5 dakika konuşabilirim.	3	5,2	12	20,7	14	24,1	15	25,9	14	24,1
6. Herhangi bir	1	1,7	5	8,6	15	25,9	24	41,4	13	22,4

konudaki kişisel görüşlerimi hiç zorluk çekmeden Türkiye Türkçesiyle yazıya dökebilirim.										
7. Yazım ve noktalama yanlışı yapmadan düşüncelerimi yazıya aktarabilirim.	4	6,9	8	13,8	20	34,5	18	31,0	8	13,8
8. Türkçe bir günlük gazete veya dergi yazısını okuyup rahatlıkla anlayabilirim.	0	0	8	13,8	2	3,4	26	44,8	22	37,9
9. Bir konferansa da televizyondaki bir tartışma programını dinlediğimde söylenmek istenenleri rahatlıkla anlayabilirim.	0	0	3	5,2	11	19,0	23	39,7	21	36,2
10. Hazırlık sınıfında yeterli derecede yazma çalışması yaptırıldığına inanıyorum.	8	13,8	12	20,7	11	19,0	20	34,5	7	12,1
11. Hazırlık sınıfında yeterli derecede kitap okuduğumu düşünüyorum.	8	13,8	14	24,1	8	13,8	19	32,8	9	15,5
12. Hazırlık sınıfındaki derslerde yeterli derecede sesli okuma çalışması yaptırıldığını düşünüyorum.	10	17,2	17	29,3	4	6,9	20	34,5	7	12,1
13. Hazırlık sınıfında yeterli derecede topluluk karşısında konuşma	13	22,4	9	15,5	13	22,4	15	25,9	8	13,8

fırsatı verildiğini düşünüyorum.											
14. Hazırlık sınıfındaki derslerde radyo ve kaset, video, televizyon, bilgisayar gibi araçların yeterli derecede kullanıldığını düşünüyorum.	24	40,4	12	20,7	6	10,3	11	19,0	5	8,6	
15. Hazırlık sınıfında Türkçenin kurallarının yeterli derecede öğretildiğine inanıyorum.	4	6,9	4	6,9	16	27,6	24	41,4	10	17,2	
16. Türk vatandaşı olan öğrencilerle aynı ortamı paylaşma imkânımız olsaydı Türkçeyi daha kolay öğrenebilirdim.	4	6,9	6	10,3	2	3,4	16	27,6	30	51,7	

Türkiye'de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye'de hazırlık sınıflarındaki öğrenim süreçlerine ilişkin düşüncelerine ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 4'te verilmiştir. Tablo 4'ü incelediğimizde, öğrencilerin çoğunluğunun hazırlık sınıflarında dil bilgisi, okuma, konuşma, yazma ve dinleme gibi temel becerileri kazandıklarını düşündükleri görülmektedir. Tablo 4'e göre 1. ifadeye 27 kişi katılıyorum, 14 kişi tamamen katılıyorum; 2. ifadeye 19 kişi kesinlikle katılmıyorum, 15 kişi katılmıyorum; 3. ifadeye 33 kişi katılıyorum, 10 kişi tamamen katılıyorum; 4. ifadeye 16 kişi katılmıyorum, 20 kişi katılıyorum; 5. ifadeye 15 kişi katılıyorum, 14 kişi tamamen katılıyorum; 6. ifadeye 24 kişi katılıyorum, 13 kişi tamamen katılıyorum; 7. ifadeye 20 kişi kararsızım, 18 kişi katılıyorum; 8. ifadeye 26 kişi katılıyorum, 22 kişi tamamen katılıyorum; 9. ifadeye 23 kişi katılıyorum, 21 kişi tamamen katılıyorum; 10. ifadeye 20 kişi katılıyorum, 7 kişi tamamen katılıyorum; 11. ifadeye 19 kişi katılıyorum, 9 kişi tamamen katılıyorum; 12. ifadeye 20 kişi katılıyorum, 7 kişi tamamen katılıyorum; 13. ifadeye 15 kişi katılıyorum, 8 kişi tamamen katılıyorum; 14. ifadeye 24 kişi kesinlikle katılmıyorum, 12 kişi katılmıyorum; 15. ifadeye 24 kişi katılıyorum, 10 kişi tamamen katılıyorum demmiştir. Öte yandan, öğrenciler bu süreçte video, televizyon, bilgisayar, radyo ve kaset gibi eğitim araçlarının yeterli derecede kulla-

nılmadığını düşünmektedirler. Tablodaki son ifadeyle ilgili değerler (16 kişi katılıyorum, 30 kişi tamamen katılıyorum demıştır.) dikkate alındığında, öğrencilerin Türkiyeli öğrencilerle istenilen seviyede sosyal ilişki kurdukları takdirde Türkiye Türkçesini daha hızlı bir şekilde öğrenebilecekleri sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5. Türkiye'de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye'ye uyum süreçlerine ilişkin düşünceleri

İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Hazırlık sınıfında Türkiye'yi ve Türk kültürünü tanıtıcı etkinlik ve faaliyetlerin yeterli derecede yapıldığına inanıyorum.	10	17,2	11	19,0	11	19,0	20	34,5	6	10,3
2. Türk televizyonlarını seyretmenin Türkçeyi öğrenmede kolaylık sağladığını düşünüyorum.	2	3,4	6	10,3	4	6,9	25	43,1	21	36,2
3. Türk televizyonlarındaki programların Türk kültürünü tanımamızda etkili olduğunu düşünüyorum.	5	8,6	7	12,1	9	15,5	23	39,7	14	24,1
4. Kendi fikirlerimi ve dünya görüşümü Türkiye'de rahatlıkla ifade edebildiğime inanıyorum.	0	0	7	12,1	15	25,9	16	27,6	20	34,5
5. Kendi ülkemdeki giyim tarzının burada garip karşılandığını düşünüyorum.	11	19,0	10	17,2	4	6,9	16	27,6	17	29,3

6. Kendi ülkemi ve kültürümü Türkiye'de yeterince tanıtırma imkânı buluyorum.	6	10,3	9	15,5	8	13,8	24	41,4	11	19,0
7. Türkiye'deki hayat tarzına rahatlıkla uyum sağladığımı düşünüyorum.	2	3,4	5	8,6	10	17,2	28	48,3	13	22,4
8. Türkiye'deki yemek kültürünün damak tadıma uygun olduğunu düşünüyorum.	5	8,6	9	15,5	13	22,4	22	37,9	9	15,5
9. Okul ve yurt dışında da yaşadığım şehirdeki insanlarla rahatlıkla sosyal ilişkiler kurabiliyorum.	2	3,4	5	8,6	7	12,1	31	53,4	13	22,4
10. Barındığım yurdun imkânlarından memnunum.	3	5,2	5	8,6	4	6,9	26	44,8	20	34,5
11. Türkiye'deki eğitim ortamı ve barınma imkânlarının kendi ülkemdekilerden daha iyi olduğunu düşünüyorum.	2	3,4	6	10,3	9	15,5	26	44,8	15	25,9

12. Türk halkının bana yabancı gözüyle baktığını düşünüyor ve bu bakış açısından rahatsız oluyorum.	21	36,2	19	32,8	10	17,2	8	13,8	0	0
13. Türk halkının bana beklediğim-	4	6,9	3	5,2	5	8,6	27	46,6	19	32,8

den daha samimi ve sıcak davrandığını düşünüyorum.											
14. Hazırlık sınıfında öğrenim görmeseydim yine de kısa bir süre içerisinde Türkiye Türkçesi öğrenebilirdim.	7	12,0	10	17,2	8	13,8	25	43,1	8	13,8	

Türkiye'de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye'ye uyum süreçlerine ilişkin düşüncelerine ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 5'te verilmiştir. Tablo 5'i incelediğimizde, 1. ifadeye 20 kişi katılıyorum, 6 kişi tamamen katılıyorum; 2. ifadeye 25 kişi katılıyorum, 21 kişi tamamen katılıyorum; 3. ifadeye 23 kişi katılıyorum, 14 kişi tamamen katılıyorum; 4. ifadeye 16 kişi katılıyorum, 20 kişi tamamen katılıyorum; 5. ifadeye 16 kişi katılıyorum, 17 kişi tamamen katılıyorum; 6. ifadeye 24 kişi katılıyorum, 11 kişi tamamen katılıyorum; 7. ifadeye 28 kişi katılıyorum, 13 kişi tamamen katılıyorum; 8. ifadeye 22 kişi katılıyorum, 9 kişi tamamen katılıyorum; 9. ifadeye 31 kişi katılıyorum, 13 kişi tamamen katılıyorum; 10. ifadeye 26 kişi katılıyorum, 20 kişi tamamen katılıyorum; 11. ifadeye 26 kişi katılıyorum, 15 kişi tamamen katılıyorum; 12. ifadeye 21 kişi kesinlikle katılmıyorum, 19 kişi katılmıyorum; 13. ifadeye 27 kişi katılıyorum, 19 kişi tamamen katılıyorum; 14. ifadeye 25 kişi katılıyorum, 8 kişi tamamen katılıyorum demiştir.

Tablo 6. Türkiye'de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye'de kendilerine sunulan maddi imkânlar ve burslara ilişkin düşünceleri

İFADELER	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Türkiye'de bize sunulan maddi imkânların, bursların yeterli olduğunu düşünüyorum.	25	43,1	10	17,2	6	10,3	15	25,9	2	3,4

Türkiye’de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye’de kendilerine sunulan maddi imkânlar ve burslara ilişkin düşüncelerine ait frekans ve yüzde değerleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin kendilerine sunulan bursları yetersiz buldukları görülmektedir (25 kişi kesinlikle katılmıyorum, 10 kişi katılmıyorum, 6 kişi kararsızım, 15 kişi katılıyorum, 2 kişi tamamen katılıyorum demıştır).

Tablo 7. Türkiye’de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye’deki öğretim sürecine genel bakışları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Türkiye’de öğrenim görmeyi ülkemdeki diğer öğrencilere tavsiye ederim.	2	3,4	2	3,4	0	0	24	41,4	30	51,7

Türkiye’de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye’deki öğretim sürecine genel bakışlarıyla ilgili sıklık ve yüzde değerleri Tablo 7’de verilmiştir. Tablo 7 incelendiğinde, Türkiye’de öğrenim görmeyi ülkelerindeki diğer öğrencilere tavsiye eden öğrencilerin oranının % 93,1 (%41.4 katılıyorum, %51.7 tamamen katılıyorum) gibi çok yüksek bir rakam oluşu dikkate değer bir durumdur. Ayrıca bu soruya cevap veren öğrenciler arasında kararsız olduğunu beyan eden olmamıştır.

TARTIŞMA VE YORUM

Türkiye’de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye’de hazırlık sınıfının sonunda girmeleri gereken sınavlara ilişkin düşünceleri ele alındığında öğrenciler TCS, YÖS gibi sınavların yapılması gerektiği, bu sınavların temel dil becerilerini ölçmede yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuçlar öğrencilerin sınava motive olduklarını göstermektedir ve hazırlık sınıfındaki öğretim sürecini yeterli buldukları şeklinde yorumlanabilir. Ancak öğrencilerin “Sınavlardan Türkiyeli öğrencilerin de düşük not alacaklarını düşünüyorum.”, “Sınavlarda Türkiye Türkçesini bilmek yetmiyor, sınavdaki soruların özelliklerini bilmek de gerekiyor.” ve “Sınavlardaki geçme notunun yüksek olduğunu düşünüyorum.” ifadelerini destekler nitelikte görüş bildirmeleri sınavla ilgili kaygıların yüksek olmasıyla açıklanabilir. Zaten doğası gereği yabancı dil öğrenimi öğrencilerin psikolojik kaygılarıyla başlar. Öğrencinin kafasındaki bazı soru ve endişeler onu sürekli bir şekilde tedirgin edebilir. Acaba bu dili öğrenebi-

lecek miyim, yanlış konuşursam arkadaşlarım bana güler mi gibi sorular bu kaygının zihindeki yansımalarıdır.⁷ Bu kaygılara ek olarak sınav kaygısının da eklenmesi öğretimi olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrenciler, sınavın gerekliliğini kabul etmekle birlikte sınavlardaki soru tiplerini beğenmemektedirler. Bu noktada test tekniğine dayalı sorularla ilgili eleştirilerin olması, yalnız TCS, YÖS gibi yabancı uyruklu öğrencilerin katıldığı sınavlarla değil, ülkemizde yapılan merkezî sınavların geneliyle ilgili benzer sıkıntılarının olduğunu göstermektedir. Sınav geçme notunun 100 puan üzerinden 70 oluşu da öğrencilerin eleştirdikleri diğer bir husustur. Bu noktada her soru için 1 dakikalık sürenin öngörüldüğü bir sınavda ana dili farklı olan öğrencilerin %70 oranında başarı göstermelerinin beklenmesi sınavın zorluk derecesini ortaya koyması bakımından önemlidir.

Türkiye’de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye’de hazırlık sınıflarındaki öğrenim süreçlerine ilişkin düşünceleri incelendiğinde öğrencilerin Türkçenin kurallarının yeterince öğretildiğini; dil bilgisi, anlama ve anlatım gibi etkinlik alanlarıyla ilgili çalışmaların yeterince ele alındığını ifade ettikleri görülmektedir. Bir dilin yabancı dil olarak öğretiminde dil bilgisi öğretiminin önemi çok büyüktür. Çünkü “bir dilin dil bilgisi, o dilin ideal konuşucusunun onu anlama ve konuşma yetisini ortaya koymaktadır.”⁸ Özellikle okunan ya da dinlenen bir metnin rahatlıkla anlaşılabilmesini ve herhangi bir konuda düşüncelerini Türkiye Türkçesiyle rahatlıkla ifade edebileceklerini belirtmeleri öğrencilerin hazırlık sınıflarındaki öğretim sürecini genel olarak olumlu bulduklarını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin hazırlık sınıfındaki öğretim sürecine yönelik eleştirileri, daha çok öğretim sürecini destekleyen unsurlarla ilgilidir. Bu noktada görsel ve işitsel materyallerin azlığı, bilgisayar teknolojisinden yeterince faydalanılmaması, okul dışında dil öğrenimini destekleyecek sosyal çevrenin oluşturulmaması en temel eleştiriler olarak göze çarpmaktadır. “Yabancı dil öğretiminde görsel ve işitsel araçlar, öğretimin daha etkili olmasını sağlamakta, öğrenci ilgisini derse çekmekte ve doğal bir ortamın sınıfta oluşmasına yardımcı olmaktadır.”⁹ Bu sorunların çözülebilmesi daha çok maddi imkânların yeterliliğiyle doğru orantılıdır.

Okul dışı sosyal ortamların oluşturulması, maddi imkânların yanında ders veren öğretim elemanlarının, öğretim sürecini kontrol eden ve denetleyen idarecilerin, öğrencilerin barınmalarını sağlayan yurt idaresi ve personelinin birlikte uyum içerisinde çalışmaları sonucu sağlanabilecek bir durumdur. Bu işbirliğinin sağlanması normal şartlarda kolay görünmemektedir. Öğretim elemanlarının

⁷ Tarcan, Ahmet, *Yabancı Dil Öğretim Teknikleri*, Nobel Yayıncılık, Ankara 2004, s. 32.

⁸ Uzun, Nadir Engin, *Ana Çizgileriyle Evrensel Dil Bilgisi ve Türkçe*, Multilingual Yayınları, İstanbul 2000, s. 4.

⁹ Demirel, Özcan, *Yabancı Dil Öğretimi*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2008, s. 30.

hazırlık sürecindeki derslerin yanında kendi programlarındaki lisans ve lisansüstü derslerine devam etmeleri, fakülte ve yurt personelinin bu öğrencilerin uyum problemi dışında yükümlülüklerinin fazla olması sorunun çözümünü zorlaştırmaktadır. Bu sorunun çözümü için tamamıyla dil öğretimiyle ilgilenen, kendine bağlı personeli ve bütçesi olan TÖMER benzeri yapıların daha nitelikli olarak oluşturulması gerekir. YÖK'ün yabancı uyruklu öğrencilerin sayısının önümüzdeki yıllar içerisinde birkaç katına çıkmasını planlaması¹⁰ yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili kurumsal yapılara ve yetişmiş öğretim elemanlarına olan ihtiyacı daha da arttıracaktır. Öğrencilerin Türkçe öğrenim süreçlerini desteklemek adına yapılması gereken en önemli işlerden biri de yurt, lojman, konferans salonu, derslikler, televizyon stüdyosu, tiyatro, kafeterya gibi unsurları bünyesinde barındıran dil öğretim merkezlerinin oluşturulmasıdır.¹¹

Yabancı dil öğrenimi kültürel uyum sıkıntısını da beraberinde getirmektedir. "İnsan başka bir kültürde, başka bir dille iletişim kurmaya ve hayatını devam ettirmeye çalışırken çok büyük sosyal problemlerle karşılaşmaktadır."¹² Toplumdan kopuk bir şekilde yurt ve okul arasında geçen bir öğrenim süreci, yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel uyumla ilgili sorunlarını daha da derinleştirmektedir. İleri aşamalarda öğrencilerin Türk öğrencilerle, ailelerle kaynaştırılması, çeşitli yarı zamanlı işlerde çalışmalarının temin edilmesi yoluyla günlük konuşma dilini ve sosyal hayatı tanımlarının sağlanması gerekir.

Türkiye'de öğrenim görmekte olan Türk, kardeş ve akraba topluluklarından gelen öğrencilerin Türkiye'ye uyum süreçlerine ilişkin görüşlerine bakıldığında öğrencilerin çoğunluğunun Türk televizyonlarını dil öğrenmede ve kültürü tanımada etkin bir araç olarak nitelendikleri, kendilerini Türkiye'de rahat hissettikleri, Türkiye'deki hayat şartlarına kolayca uyum sağladıkları, kendilerini ve fikirlerini kolaylıkla ifade edebildikleri, Türk halkının kendilerine çok sıcak davrandığı, yaşadıkları şehirdeki insanlarla rahatlıkla sosyal ilişkiler kurabildikleri, barındıkları yurt ortamından memnun oldukları ve bu imkânların kendi ülkelerindeki imkânlardan daha iyi olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Televizyonun dil öğrenim sürecinde olumlu bir etken olarak nitelendirilmesi, öğrencilerin derslerdeki görsel ve işitsel materyallerin sıkça kullanılmadığıyla ilgili olumsuz görüşlerini destekler mahiyettedir. Öğrenciler ders dışında televizyon seyretme yoluyla hem anlama becerilerini pekiştirmekte hem de telaffuzla ilgili işitsel bir kaynak kullanmış olmaktadır. Bu noktada yabancı dil öğretimiyle

¹⁰ Bkz. www.aa.com.tr/tr/yos-bu-sene-son-kez-yapilacak.html ve www.yossinavi.com/.../yok-yabanci-uyruklu-ogrenci-sayisini-arttiracak.html, 05.04.2011

¹¹ Hengirmen, Mehmet, *Yabancı Dil Öğretimi Yöntemleri ve TÖMER Yöntemi*, Engin Yayıncılık, Ankara 2000, s. 94.

¹² Özbay, Murat, *Türkçe Öğretimi Yazılan, Öncü Kitap*, Ankara 2010, s. 24.

ilgili temel yaklaşımlardan biri de "İşitsel- Görsel Yaklaşım"dır. Bu yaklaşımın amacı, yabancı dil öğretiminde ses ile görüntünün, bir başka deyişle görsel bağlamın öğrenmeye yardım etmek ve onu kolaylaştırmak için ses ile birleştirilmesi, eş zamanlı kılınmasıdır.¹³

Öğrencilerin olumsuz görüş bildirdikleri ifadelerden biri de "Türkiye'de bize sunulan maddi imkânların, bursların yeterli olduğunu düşünüyorum." ifadesidir. Öğrenci burslarının artırılması daha önce değinilen sosyal çevre oluşurma ile ilgili eleştirilerin de azalmasını sağlayacaktır.

"Türkiye'de öğrenim görmeyi ülkemdeki diğer öğrencilere tavsiye ederim." ifadesi öğrencilerin Türkiye'deki öğrenim sürecini genel olarak değerlendiren bir ifadedir. Bu ifadeye öğrencilerin yüksek oranda olumlu görüş bildirmeleri öğrencilerin ülkemizi ve gördükleri öğretim sürecini beğendiklerini ortaya koymaktadır.

Çalışmada ortaya koymaya çalıştığımız verilerin yorumlarını destekleyen görüşlerden biri de Akış'ın konuyla ilgili bildirisidir. Akış, bu bildirisinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunları üç ana başlıkta ele almıştır. Bunlar "Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kurumsal bir sahiplenmenin bulunmaması, yeterli öğretim gereçlerinin meydana getirilememesi ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğretecek öğretim elemanı yetiştirme meselesinin ciddi olarak ele alınmamasıdır."¹⁴

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. Türkiye'de öğrenim görmekte olduğu yükseköğretim programlarından memnun olmayan öğrencilerin tamamı İlahiyat Fakültesinde öğrenim görmektedir. Bu öğrencilerle yapılan yüz yüze görüşmelerde öğrenciler, bu disipline ait gerekli alt yapıya sahip olmadıklarını ifade etmektedirler. Bu gruptaki öğrencilerin çoğunluğunu kendi ülkelerinde kiril alfabesi kullanan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin bir kısmı Türkiye'ye gelirken ilahiyat okuyacaklarını bilmediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin kendi ülkelerinde ilahiyat fakültesi mezunlarının din görevliliği dışında iş imkânları bulamamaları, din adamlarının düşük ücret almaları öğrencilerin öğrenim gördükleri lisans programı ile ilgili memnuniyetsizliklerinin sebebi olarak gösterilebilir. Bu durumda Türkiye'de öğrenim görmek üzere seçilecek öğrencilerin ilgileri nispetinde seçilmeleri gerekmektedir.

2. Bu öğrencilerin hazırlık döneminin sonunda girmeleri gereken sınavlara karşı olumlu kanaat bildirmedikleri görülmektedir. Öğrenciler hazırlık döneminin

¹³ Demircan, Ömer, *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, Der Yayınları, İstanbul 2005, s. 197.

¹⁴ Akış, İbrahim, "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi İle İlgili Ana Sorunlar", *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yeni Çalışmalar*, 8. Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri, 6-7 Mart 2009, Ankara 2010, s. 202.

sonunda bir sınav yapılmasının gerekliliğine de inanmaktadırlar. Bu durumda öğrencilerin girecekleri sınavların bilgiden ziyade öğrencilerin temel dil becerilerini kazanıp kazanmadıklarını ve öğrenim süreci içerisinde Türkiye Türkçesini kullanabilme yeterliliğine sahip olup olmadıklarını ölçecek türde sınavların uygulanması gerekmektedir.

3. Hazırlık eğitiminin sonunda yapılan sınavlardan başarısız olan öğrencilerin ülkelerine geri gönderilmemesi, başarısız olan öğrencilere yeni bir sınav hakkının verilmesi, uygun olacaktır.

4. Öğrencilerin Türkiye Türkçesiyle konuşurken seslerin telaffuzu noktasında kendilerini yeterli görmedikleri anlaşılmaktadır. Bu durumun sebeplerinden birisi de öğrencilerin sürekli olarak test tekniğine dayalı bir sınavla hazırlanmalarıdır. Sınav hazırlık sürecinde özellikle konuşma ve yazma becerilerinin ihmal edildiği görülmektedir. Sınav şeklinin değişmesi ve işitmeye dayalı öğretim materyallerinin daha fazla kullanılması bu problemin çözümünde etkili olacaktır. Bu problemin sebeplerinden birisi de öğrencilerin okul ve yurt ortamı dışında sosyal ilişkilerinin olmayışdır. Kendi içine kapanık gruplar hâlinde yaşamını sürdüren bu öğrencilerin okuldaki diğer öğrencilerle ve halkla sosyal ilişkiler kurmaları sağlanmalıdır.

5. Öğrenciler, Türk kültürünü yeterince tanımadıklarını ifade etmektedirler. Bunun yanında öğrenciler televizyonun Türk kültürünü tanımada ve dili öğrenmede etkili bir araç olduğunu da belirtmektedirler. Görsel iletişim araçlarının öğretim süreci içerisinde bilinçli ve programlı olarak kullanılması bu problemin çözümünde etkili olacaktır. Öğrencilerin düğün, bayram, cenaze gibi folklorik ve kültürel öğeler taşıyan sosyal ortamlara katılmalarının da Türk kültürünü tanımlarında etkili olacağı muhakkaktır.

6. Öğrenciler kendilerine sunulan burs imkânlarının yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Burs imkânları ile ilgili sıkıntılar kendi öğrencilerimizin de yakındığı bir husustur. Bursların arttırılmasının yanında özel sektör ve şahısların öğrencilerin sosyal etkinliklerini desteklemesini özendirme daha mantıklı bir yol olarak görünmektedir. Öğrencilerin yaklaşık olarak %93'ünün Türkiye'de öğrenim görmekten memnun olmaları ayrıca % 70'inin Türkiye'deki öğretim ortamı ve maddi imkânların kendi ülkelerinden daha iyi bir durumda olduğunu beyan etmeleri ülkemiz açısından sevindirici bir durumdur.

KAYNAKÇA

Akış, İbrahim, "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi İle İlgili Ana Sorunlar", *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yeni Çalışmalar*, 8. Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri, 6-7 Mart 2009, Ankara 2010, ss. 202-204.

Barın, Erol, *Gramerî Türkçe Olan Topluluklara Türkiye Türkçesinin Öğretimi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 1998.

Demircan, Ömer, *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*; Der Yayınları, İstanbul 2005.

Demirel, Özcan, *Yabancı Dil Öğretimi*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2008.

Hengirmen, Mehmet, *Yabancı Dil Öğretimi Yöntemleri ve TÖMER Yöntemi*, Engin Yayıncılık, Ankara 2000.

Karasar, Niyazi, *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, Nobel Yayıncılık, Ankara 2009.

Kıvırcık, Şefik Yücel, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri*, İzmir 2001, ss. 94–99.

Komasyon, Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri ve Türk Toplulukları Arasında Yapılan Anlaşmalar, İlişkiler ve Faaliyetler I, MEB, Ankara 1993.

Musaoğlu, Mehman, "Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisinin Yeri ve Fiilin İncelenme Yöntemleri", *Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri*, İzmir 2001, ss. 62–68.

Öz, Nurdane, "Dört Temel Beceriyi Ölçmede Kullanılabilecek Soru Türleri", 5. *Dünyada Türkçe Öğrenimi Sempozyumu Bildirileri*, Side 2002, ss. 66–70.

Özbay, Murat, *Türkçe Öğretimi Yazılan*, Öncü Kitap, Ankara 2010.

Tarcan, Ahmet, *Yabancı Dil Öğretim Teknikleri*, Nobel Yayıncılık, Ankara 2004.

Uzun, Nadir Engin, *Ana Çizgileriyle Evrensel Dil Bilgisi ve Türkçe*, Multilingual Yayınları, İstanbul 2000.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2006.

www.aa.com.tr/tr/yos-bu-sene-son-kez-yapilacak.html, (05.04.2011).

www.yossinavi.com/.../yok-yabanci-uyruklu-ogrenci-sayisini-arttiracak.html,

(05.04.2011).

Özet

Bu çalışmada, Türkiye sınırları dışındaki Türk, kardeş ve akraba topluluklardan gelerek Selçuk Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin Türkiye Türk-

çesi öğrenirken karşılaştıkları sorunlar incelenmiştir. Bu çalışmaya konu olan öğrencilerin okuma, anlama, yazma, dinleme, konuşma gibi Türkçenin temel dil becerilerini ne düzeyde edindikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Temel dil becerilerinin yanında araştırmaya katılan öğrencilerin dil öğrenme sürecini etkileyen unsurlar hakkındaki görüşlerine de yer verilmiştir. Bu noktada özellikle öğrencilerin ülkemizle ve eğitim ortamıyla ilgili "kültürel uyum" çerçevesindeki sorunlarının neler olduğu da saptanmaya çalışılmıştır. Türkiye'de öğrenim hakkı elde edebilmek için girilmesi gereken sınavlar hakkındaki öğrenci görüşleri de bu çalışmanın konusu olmuştur.

Anahtar kelimeler: Türkiye Türkçesi, dil öğretimi, dil öğrenimindeki temel beceriler, yabancılara Türkçe öğretimi

THE PROBLEMS OF FOREIGN STUDENTS IN LEARNING TURKISH DIALECTS

In this study the problems which students coming from Turkish and relative communities in order to learn Turkish were observed. And the problems which they face with during learning process of Turkish were also determined. While we were trying to find out in which level the students try to gain the basic skills of Turkish language such as reading, understanding, writing, listening, speaking, we also try to point out the problems which they face because of the cultural differences. Besides these students' thoughts about the tests which they have to enroll in order to gain right to have education in Turkey were also subject of this study.

Keywords: Turkish, teaching language, basic skills in language teaching, Turkish teaching to foreigners.